

III kooliastme ainekava	
Õppeaine	Ajalugu
Kooliaste	III kooliaste
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud	
<p>III kooliastme lõpetaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> eristab ajalooperioode ning iseloomustab neid põhitunnuste kaudu; mõistab ajaloosündmuste tähenduslikkust, toob esile sündmuste ja protsesside põhjusi ja tagajärgi ning jätkuvuse ja muutuste näiteid; seostab kodukoha ajalugu eesti ja euroopa ajalooga, teab eesti ajaloo pöördepunkte; mõistab eesti omariikluse kujunemist ja arengut euroopa ajaloo taustal; mõistab tänapäeva euroopa ja ameerika ühendriikide kujunemislugu ja arengut ning riikide mõju maailmas; analüüsib inimeste igapäevaelu ja ühiskonnaelu muutumist ning linnade tähtsuse kasvu; mõistab teaduse ja tehnika arengu mõju inimeste eluviisile ja ühiskonnaelu valdkondadele; mõistab kolonialismi ja rahvastikurände põhjusi ja tagajärgi minevikus ja tänapäeval globaalse ajaloo perspektiivis; analüüsib inimese sotsiaalseid ja ühiskondlikke rolle minevikus ja tänapäeval, individuaalse eneseteostuse piiranguid ja võimalusi lähtuvalt ühiskonna arengust; mõistab, kuidas on kujunenud ja toiminud demokraatlik ühiskond minevikus, võrreldes tänapäevaga; mõistab, kuidas inimese käsitus on ajas muutunud; kogub ajalooalast informatsiooni, töötab eritüübiliste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt, teeb informatsiooni põhjal järeldusi; eristab poliitilisi õpetusi, teab nende kujunemislugu; analüüsib kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ja mõistab üksikisiku rolli kultuuripärandi kandjana; analüüsib inimese tervisekäitumise muutumist ajaloos; mõistab inimtegevuse ja keskkonna vastastikust mõju ajaloos. 	
Klass	8.klass
Maailm 1600–1815	
Ususõjad. Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa sisepoliitika varauusajal	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> Toob allikate abil esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; Võrdleb allikate toel Prantsusmaa ususõdade, Inglismaa kodusõja ja 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud.</p> <p>Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) meetoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on</p>

<p>kolmekümneaastase sõja põhjuseid ja tagajärgi;</p> <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist; Hindab allika usaldusväärsust eristades fakte ja arvamusest; teadvustab allika autori taotlusi ja eesmärke; põhjendab allika valikut; Teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis. 	<p>põhilisteks Videoloeng Pärtliöö veresaun ja Hardi Tiiduse raadioloeng Henri VIII.</p> <p>Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Videoloeng Pärtliöö veresaun: https://www.youtube.com/watch?v=8BKItAZb_00, Hardi Tiiduse raadioloeng Henri VIII: https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/skandaalne-legendaarne-skandaalne-legendaarne-kuningas-henry-viii</p>	
<p>Põhimõisted: ususõda, kodusõda, protestandid, katoliiklased, hugenotid, luterlased, kalvinistid, anglikaanid, Vestfaali rahu.</p>	
<p>Praktilised tööd: Allikaanalüüs</p>	
<p>Absolutism ja valgustus</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> Iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode ja absolutismiajastut; analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel; kujundab oma poliitilise eelistuse ja põhjendab seda; Annab hinnangu absolutismile ajastu kontekstis; loetleb inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusjoontest, suuna esindajatest erinevatel ajastutel ning ühiskonnas toimunud muutustest; Seostab inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemist hariduse ja valgustusideede levikuga; Nimetab valgustusfilosoofe ning toob näiteid nende panusest inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemisse. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Kristo Siigi videoloengud ja töö artikliga (digitaalse õppevara portaal E-koolikott)</p> <p>Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>

Üks näide videoloengust: Kristo Siig, video Valgustatud absolutism https://www.youtube.com/watch?v=599DKbQzTpc	
Põhimõisted: monarh, monarhia, absolutism, absoluutne monarh, valgustatud, absolutism, valgustatud monarh	
Praktilised tööd: Mõistekaart, paaristöö - kirjavahetus kahe ajaloolise isiku vahel ja töö artikliga.	
Ameerika iseseisvumine	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> Selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu 17.-18. sajandil: *Inglise kolooniate rajamine, konfliktid Prantsuse ja Inglise kolooniate vahel, kolooniate konfliktid emamaaga, iseseisvusdeklaratsioon, iseseisvussõda, 1789. aasta põhiseadus ja selle jõustumine. Teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemise ajal ja tänapäeval ja toob näiteid demokraatia arengust antiikajast tänapäevani; Selgitab inimõiguste ja kodanikuvabaduste arengut mõne ajaloolise dokumendi näitel Ameerika iseseisvusdeklaratsioon ja põhiseadus. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Kristo Siigi videoloengud ja üks ajalehe Sirp artikkel). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversiooni Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Jacques Derrida, iseseisvusdeklaratsioonid, https://sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/iseseisvusdeklaratsioonid/	
Põhimõisted: koloonia, emamaa, iseseisvusdeklaratsioon, iseseisvussõda, põhiseadus, demokraatia.	
Praktilised tööd: Töö tekstiga ja sündmuste aegrivi koostamine (paberposter), Ülesanne dokumendiga ja kõne koostamine.	
Prantsuse revolutsioon ja Napoleon	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> Toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi: selgitab Prantsuse revolutsiooni Asutava kogu ja Napoleoni reformide 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Hardi Tiiduse raadioloeng ja üks eluloo kodulehekülge). Õppesisu edasiandmiseks</p>

<p>(koodeksite) näitel ühiskonna ümberkorraldamise vajadust ja erinevaid võimalusi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ära äärmusluse ja populismi tunnused minevikus ja tänapäeval. • Selgitab äärmuslike liikumiste ja ideoloogiate mõju ühiskonnale jakobiinide näitel. 	<p>saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Napoleon Bonaparte:</p> <p>https://sites.google.com/view/isikulood/napoleon-bonaparte?authuser=0 .</p> <p>Samuti tuleb õpilastele näidata USA linatööstuse Napoleon (2023) trailerit eestikeelsete subtiitritega ning ühte graafilist lahingvideot: https://www.youtube.com/watch?v=yT7l6HW8igw.</p> <p>Delfi: delfi.ee/artikkel/77307620/kuidas-tsaar-aleksander-i-vene-vaed-austerlitz-lahingus-havingusse-viis-ja-parast-napoleoniga-sobraks-sai.</p> <p>Pildid Napoleoni kohta: http://opetaja.edu.ee/klassitsism/klassika/krgetemaal.html Slaidid: https://www.slideshare.net/katrisilla/napoleon-bonaparte-2459519</p>	
<p>Põhimõisted: seisused, generaalstaadid, reform, revolutsioon, Asutav kogu, äärmuslus, žirondiinid, jakobiinid, terror, koodeks.</p>	
<p>Praktilised tööd: Töö karikatuuriga, töö tekstiga, uudisloo koostamine</p>	
<p>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; • märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks ERR arhiivi loengud ja Teaduskooli ajaloolümpiaadi lahendused. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis. Näiteks, alates lk 130: https://www.avita.ee/wt/pdf/04010403401</p>
<p>Mõisad ja mõisnikud ning kunst https://mois.ee/ ; https://www.ackermann.ee/, Kes oli Karl XII?: https://maailm.postimees.ee/178124/karl-xii-haud-avatakse ; Kaks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitvat analüütilist artiklit: http://kes-kus.ee/vaike-jaaaeg-euroopa-kulm-porgu/; https://arvamus.postimees.ee/2666284/andres-adamson-ajaloomalu-rootsi-aeg-ja-parisorjus</p> <p>Enesekontrolli test: https://quizizz.com/admin/quiz/600fc95f5585dd001b92056a/aadlikud-ja-talurahvas-17-18-sajandil</p>	

Põhimõisted: Rootsi aeg, Vene aeg, reduktsioon, restitutsioon.	
Praktilised tööd: Töö tekstidega, ajajoon, Freimi tabel ja Minireferaad.	
Kunst, kultuur ja teadus varauusajal	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> Nimetab erinevate kunstistiilide olulisemaid tunnuseid ja tunneb väliste tunnuste järgi ära erinevate kunstistiilide arhitektuurinäiteid ning võrdleb neid põhitunnuste (üldilme, detailid) alusel; Analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks kunstiajaloo koduleheküljed ja enesekontrolli test Teadus uusajal). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Kunstiajaloo kodulehekülg: https://sites.google.com/tg.edu.ee/kunstiajalugu/13-klassitsism ; Enesekontrolli test Teadus uusajal: https://learningapps.org/3900643	
Põhimõisted: barokk, rokokoo, klassitsism	
Praktilised tööd: Mõistekaartide, postrite ja mängukaartide valmistamine	
Maailm 1815–1914	
Viini kongress ja Euroopa uusajal	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel: analüüsib Euroopa riikide arengut uusajal mõne riigi näitel/ (Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa, Venemaa, Austria, Rootsi vms) 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi kodulehel olevad õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Audiovisuaalne õppematerjal: https://www.eays.edu.ee/%C3%B5ppematerjalid/ajalugu/audiovisuaal-i	
Põhimõisted: kongress, lõppakt, restauratsioon, tagurlus, tasakaal	
Praktilised tööd: Ülesanne kaardiga, kolmeastmeline intervjuu, minireferaad	

Tööstusrevolutsioon ja industrialiseerimine	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga. Selgitab ja toob näiteid, kuidas inimesed on erinevatel ajastutel loodusesse suhtunud ja kuidas industrialiseerumise ning linnastumise tulemusena on suurenenud inimese ökoloogiline jalajälg. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks digitaalse õppevara portaal E-koolikott projekt tööstusrevolutsioon ja Kristo Siigi videoloengud). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Projekt tööstusrevolutsioon: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18991-Projektulesanded-gumnaasiumi-ajaloo-kursusele-Eesti-ajalugu-II/221734 ; Üks õpiku näidislehekülgede kogum: https://www.taskutark.ee/study/ajaloo-opik-8-klassile-ii-osa/	
Põhimõisted: kütused: süsi ja koks, aurumasin, võimsusühikud: hobujõud ja watt, tööstus, vabrik, automatiseerimine, linnastumine	
Praktilised tööd: Ülesanded tekstide ja piltidega	
Poliitilised õpetused	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende peamisi toetusgruppe ühiskonnas, analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale, rahvuslusele tänapäeval. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks enesekontrollitest ja digitaalse õppevara portaal E-koolikott keelekümbluse töölehed. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Enesekontrollitest 19. saj poliitilised õpetused: https://learningapps.org/10572431	
Põhimõisted: ideoloogia, liberalism, konservatism, sotsialism, rahvuslus, natsionalism, äärmuslus, kommunism	
Praktilised tööd: Stend, Siksakrühmatöö	

Euroopa rahvaste kevad (1848. aasta revolutsioonid)	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; • arutleb märksõnade või küsimuste toel rahvusluse, Euroopa rahvaste vabadusliikumise ja 1948. aasta revolutsioonide põhjuste ning tagajärgede üle. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Euroopa ajaloo maja õppematerjal 1848, 1989 ja 2011 revolutsioonide võrdlusest ja üks enesekontrolli test). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Enesekontrolli test: Kas rahvusriik või absolutistlik riik?: https://vara.e-koolikott.ee/h5p/embed/2893?	
Põhimõisted: rahvuslus, rahvuslik vabadusliikumine, rahvusriik, kodanlus, liberalism, vabariik, põhiseadus	
Praktilised tööd: Paaristöö kaardiga, võrdleva tabeli koostamine ühe riigi koha ja töö pildiga	
Kolonialism ja imperialismi kujunemine	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • Toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest, annab kolonialismile hinnangu erinevast perspektiivist; • Selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks ERR-i uudised ja üks ajakirja National Geographicu artikkel). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
National Geographicu artikkel: https://www.nationalgeographic.com/culture/article/colonialism	
Põhimõisted: koloonia, koloniseerimine, kolonialism, impeerium, imperialism	
Praktilised tööd: Dilemmaküsimuse lahendamine (lühiarutus) ja töö pildiga	

Venemaa ja Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis; Toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist; Märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks ERR-i Novaatori artikkel ja Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi kodulehel olev kultuurilooline õppematerjal). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi kultuurilooline õppematerjal: https://www.eays.edu.ee/%C3%B5ppematerjalid/ajalugu#h.3f41i6c8va5b , Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linat eos (2019): https://etv.err.ee/908285/tode-ja-oigus-filmi-lugu</p>	
<p>Põhimõisted: reformid, tagurlus, dekabristid, õigeusk, isevalitsus, slavofiil, venestamine, baltisakslane, estofiil</p>	
<p>Praktilised tööd: Töö tekstide ja dokumendiga</p>	
<p>Esimene maailmasõda. Eesti iseseisvumine</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle; analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile; toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide ja revolutsiooni teel, analüüsib nende protsesside erinevusi; selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; analüüsib Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks ERR arhiivi ja Jupiteri videod ja üks Delfi Forte artikkel ning üks Teaduskooli arutlus). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis. Näiteks, ptk Esimese maailmasõja lõpp: https://www.opiq.ee/kit/39/chapter/1845</p>
<p>Delfi Forte artikkel https://forte.delfi.ee/artikkel/65064596/esimese-maailmasoja-oudusi-saksa-tsepeliinid-euroopat-pommitamas; Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitvev</p>	

analüütilne artikkel (töö pildiga): https://www.postimees.ee/1762169/23-ja-24-veebruar-1918-kuidas-iseseisvust-kuulutati	
Põhimõisted: Antant, Kolmikliit, Keskriigid, atentaat, läänerinne, idarinne, maneöversõda, positsioonisõda, Compiègne'i vaherahu, veebruari- ja oktoobrerevolutsioon Venemaal, Lenin, kommunistid, Nõukogude Venemaa, iseseisvusmanifest, 23.-24.02.1918	
Praktilised tööd: Töö pildiga, töö allikatega, töö kaardiga, TTS meetod	
Teadus, tehnika ja kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • Teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel; • Toob näiteid 19. sajandi meditsiini edusammudest (ravimid, veregruppide avastamine, röntgen, narkoos, rasestumisvastased vahendid jt) ja põhjendab nende tähtsust haigustega võitlemisel, pere planeerimisel, rahvastikuprotsessides jne; • toob näiteid 16.-19. sajandi kultuuripärandist. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks üks Delfi Forte artikkel ja ERR-i Novaatori artikkel). Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Delfi Forte artikkel: https://forte.delfi.ee/artikkel/81419845/toostusrevolutsiooni-algul-toitusid-linlased-marksa-kehvemini-kui-koige-kaugema-nurga-maainimesed ; Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev analüütiline artikkel rahvastikust: http://entsyklopeedia.ee/artikkel/eesti_rahvaarv	
Põhimõisted: sise põlemismootor, elekter, hõõglamp, röntgen, raudtee, raudbetoon, rahvastik, aspiriin, narkoos, süstal, pastöriseerimine, valmistoit, krinoliin, targeldamine, frakk, smoking, silinder, romantism, realism, historitsism, impressionism, postimpressionism, juugend	
Praktilised tööd: Artikli ja reklaami koostamine, paaris- või rühmatöö (arutlus, info kogumine ja teksti kirjutamine)	
Klass	9.klass
Esimese maailmasõja tagajärjed	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajaloo 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Postimehe (Teadus) ja õpetajaportaali artiklid. Õppesisu edasiandmiseks saab</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis • Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda • Toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid • Toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi. 	kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis. Näiteks, alates <i>Pariisi rahukonverents</i> https://www.opiq.ee/kit/39/chapter/1845
Õpetajaportaali artikkel (ka karikatuurid): http://opetaja.edu.ee/euroopa_ja_baltimaad/html/C2/C2_print.html Postimees, Teadus artikkel: https://teadus.postimees.ee/7284701/100-aastat-tagasi-joudis-eesi-vabariik-maailmapoliitikasse-ja-liitus-rahvasteliiduga	
Põhimõisted: Compiegne'i vaherahu, Pariisi rahukonverents, Versailles' süsteem, Euroopa poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda, Rahvasteliit, reparatsioonid	
Praktilised tööd: Pildianalüüs, karikatuuri joonistamine, töö kaartidega, võrdlev tabel, mõistekaart.	
Eesti Vabadussõda	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Rahvusarhiivi õppematerjalid ja ERR-i Jupiteri videomaterjalid ning Eesti Sõjamuuseumi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
Üks Ajalugu Oskariga video Eesti vabadussõda kaardil: https://www.youtube.com/watch?v=COyZK9NHgWk , Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev analüütiline Postimees Teadus artikkel (2018): https://teadus.postimees.ee/4457577/saksa-okupatsioonivagede-vestmik-naitab-milline-oli-suhtumine-siinsesse-rahvasse , Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linatöös (2002): https://etv.err.ee/908315/nimed-marmortahvlil	

<p>(https://arhiiv.err.ee/video/vaata/kaadris-nimed-marmortahvlil), Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev analüütiline Rahvusarhiivi artikkel: https://www.ra.ee/wp-content/uploads/2017/03/SaloUrmas_Julius_Kuperjanov_TUNA2004_1.pdf, Eesti Sõjamuuseumi õppematerjal: https://esm.ee/ekspositsioon/kindral-johan-laidoner</p>	
<p>Põhimõisted: Vabadussõda, Tartu rahu, Jaan Poska, Võnnu lahing, Julius Kuperjanov, Johan Laidoner, Landeswehri sõda, välisriikide abi.</p>	
<p>Praktilised tööd: Töö allikatega, võrdlev tabel, perekonnaloo uurimine, pildianalüüs ja töö kaardiga.</p>	
<p>Demokraatia ja diktatuurid 1920.-1930. aastatel</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende peamisi toetusgrupe ühiskonnas; • analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale tänapäeval; • Kujundab oma poliitilise eelistuse ja põhjendab seda; • Tunneb ära äärmusluse ja populismi tunnused minevikus ja tänapäeval; • Teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemise ajal ja tänapäeval ja toob näiteid demokraatia arengust antiikajast tänapäevani ning seletab ja kasutab kontekstis mõisteid. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks digitaalse õppematerjalide kogu E-koolikott õppematerjalid ja ERR-i Jupiteri videomaterjalid ning Eesti Sõjamuuseumi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Enesekontrolli test Autoritaarne ja totalitaarne režiim: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19201-Riik-ja-riigivormid/224140 ; Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev ERR-i Jupiteri videomaterjal Adolf Hitlerist: https://jupiter.err.ee/1608557782/ajalugu-viie-minutiga</p>	
<p>Põhimõisted: Demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, Adolf Hitler, Benito Mussolini, Jossif Stalin, Franklin D. Roosevelt</p>	
<p>Praktilised tööd: Võrdlev tabel, arutlev vestlus, töö plakatite, kaardiga, piltidega, kõnega, tekstiliste allikatega, ajajoone koostamine ja juhitud kujutus.</p>	
<p>Demokraatlik ja autoritaarne Eesti</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide teel ja analüüsib nende mõju 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Arhiiv</p>

	<p>ERR-i videod ja ERR-i Jupiteri videomaterjalid ning õpetajaportaali opetaja edu ja Rahvusarhiivi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev analüütiline Delfi artikkel: https://epl.delfi.ee/artikkel/81394309/patsi-vaikiva-ajastu-aastapaev-artur-sirgi-surmasaladus ; Kolm ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitvat Postimehe artiklit: https://arvamus.postimees.ee/4211579/ajaloolane-ka-vapsid-ise-pidasid-end-fasistideks; https://arvamus.postimees.ee/7978984/ak-fookus-konstantin-patsi-ja-johan-laidoneri-riigipoore-ei-olnud-valtimatu https://www.postimees.ee/93508/ajaloolane-vapside-ja-natside-vahele-ei-saa-panna-vordusmarki; Rahvusarhiiv: https://www.ra.ee/wp-content/uploads/2017/03/ArumaeHeino_Eduard_Laamani_1_TUNA2000_1.pdf; Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev lisateos-seriaal (2005): https://jupiter.err.ee/1038547/wikmani-foisid</p>	
<p>Põhimõisted: Maareform, Asutav Kogu parlamentarism, põhiseadus, vaikiv ajastu, meeste ja naiste roll poliitikas ning ühiskonnas (nt. Jaan Tõnisson, Konstantin Päts, Alma Ostr-Oinas, Minni Kurs-Olesk, Marie Reisik).</p>	
<p>Praktilised tööd: Faktipüramiid, töö ajateljega, video vaatamine, rühmatöö ja töö kontuurkaardiga.</p>	
<p>Majandus maailmas ja Eestis kahe maailmasõja vahel</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ning negatiivset mõju ühiskonnale • Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda • Selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega • Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda • Toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Arhiiv ERR-i videod ja ERR-i Jupiteri videomaterjalid ning õpetajaportaali opetaja edu ja Eesti Panga õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>

<p>Eesti panga õppematerjal: https://www.eestipank.ee/muuseum/eesti-raha-ajalugu ; ERR Jupiteri video: https://jupiter.err.ee/1608861248/ajalugu-viie-minutiga ; Postimees Majanduse artikkel: https://majandus.postimees.ee/60805/jaan-tonisson-suure-kriisi-ajal-majandus-onnestus-paasta-demokraatia-aga-mitte</p>	
<p>Põhimõisted: konveiermeetod, inflatsioon, ülemaailmne majanduskriis, uus kurss, maaseadus, rahareform</p>	
<p>Praktilised tööd: Empaatia ülesanne, lünktekst, ideekaart, töö pildiga, skeemi kujutamine ja põhjus-tagajärje seose mõtteharjutus.</p>	
<p>Kultuur kahe maailmasõja vahel maailmas ja Eestis</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel; • Toob näiteid erinevate ajastute kultuurist; • Analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile; • Mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga; • Märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju; • Märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Arhiiv ERR-i videod ja ERR-i Jupiteri videomaterjalid ning Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi ja Kirjandusmuuseumi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Eesti kirjandusmuuseumi kaks õppematerjali: http://www.kirjanikemuuseumid.ee/kirjanikud/anton-hansen-tammsaare, https://kreutzwald.kirmus.ee/et/lisamaterjalid/ajatelje_materjalid?item_id=53&table=Persons</p> <p>Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev analüütiline ajalehe Sirp artikkel (2018): https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c21-teadus/eesti-naise-roll-rahvuslikus-narratiivis/ ;</p> <p>Jupiter ERR-i video https://jupiter.err.ee/1608664567/ajalugu-viie-minutiga ja Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajate seltsi õppematerjal: https://www.eays.edu.ee/%C3%B5ppematerjalid/ajalugu#h.3f41i6c8va5b</p>	
<p>Põhimõisted: uued valdkonnad kultuuris ja saavutused teaduses (tehnika, kino, film, kirjandus, teater, muusika jne), kultuur ja eluolu paikkonnas</p>	
<p>Praktilised tööd: Rühmatöö, võrdlev tabel, info otsimine, töö piltidega, kahe perioodi võrdlemine ja näituse koostamine.</p>	

Teine maailmasõda 1939–1945	
Rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • Toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; • Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; • Analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks ERR-i Jupiteri, Rahvusarhiivi ja E-õppematerjali kogu E-koolikott õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitva analüütilise värskete (2024) trükise näidislehekülgede kogum: https://varrak.ee/wp-content/uploads/2024/01/yksikisik-ja-voim_preview.pdf; Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linat eos (2020, nimetus O2): https://www.efis.ee/et/filmiliigid/film/id/19907/</p>	
<p>Põhimõisted: anšluss, Münchener kokkulepe, MRP, Hispaania kodusõda, Etioopia kriis, Mandžuuria kriis, Saksamaa taasrelvastumine, Saksamaa “Kolmas riik”</p>	
<p>Praktilised tööd: Juhitud kujutus, tolaegsete ajalehtede uurimine, töö karikatuuridega, ideekaardi, võrdleva tabeli ja ajajoone koostamine ning töö kaartidega.</p>	
Teine maailmasõda	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid, • arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle ning kujundab oma, seisukoha ning põhjendab seda 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks ERR-i Jupiteri, Kultuur ERR-i ja soovituslike filmide nimekiri. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>ERR-i Jupiteri video: https://jupiter.err.ee/1608749860/ajalugu-viie-minutiga , Kaks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitvat artiklit: https://postimees.ee/4395969/pildid-ja-video-staligradi-lahingu-lopust-moodub-75-aastat , https://postimees.ee/7128296/video-natsiohviteride-viimaseks-olekorreks-oli-voopandlapustol, Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linat eos aastast 2015: https://www.efis.ee/et/filmiliigid/film/id/16404/filmi-yldinfo (1944); Kaks linat eos Oppenheimer ja Anthropoid (2016).</p>	

<p>Põhimõisted: sõjategevus ida- ja läänerindel, Stalingradi lahing, teise rinde avamine (Normandia dessant), Talvesõda, Pearl Harbor, tuumarelva leiutamine ja kasutamine, koostöö liitlastega, ÜRO, Atlandi Harta, inimsusevastased kuriteod (holokaust, genotsiid)</p>	
<p>Praktilised tööd: Faktide püramiid, töö piltide, fotode ja karikatuuridega, propagandaplakati analüüs, mõiste- ja ideekaartide koostamine, arutelu klassis.</p>	
<p>Eesti Teises maailmasõjas</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toob näiteid rahvastikurännetest, selgitades nende põhjusi ja tagajärg: • Analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel; • Analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Arhiiv ERR-i, Ajaloomuuseumi ja Eesti Ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Ajaloomuuseumi õppematerjal: https://www.ajaloomuuseum.ee/haridus/pohikoolile3/tode-voi-meelelahutus-ajalugu-filmis , Arhiiv ERR-i videomaterjal: https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/johan-laidoner , Eesti Ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi õppematerjal: https://www.eays.edu.ee/%C3%B5ppematerjalid/ajalugu/audiovisuaal-ii, Kaks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitvat artiklit: https://www.postimees.ee/3574137/konstantin-pats-riigipoorajatele-mina-ei-saa-teist-ule-karjuda, https://arvamus.postimees.ee/4418815/video-konstantin-patsi-vabariigi-aastapaeva-kone-1939-aastal-soovin-et-meie-jargmine-aasta-annaks-meil-rahu</p>	
<p>Põhimõisted: baaside leping, baaside ajastu, annekteerimine, Konstantin Päts, küüditamine, suur põgenemine, nõukogude okupatsioon, Saksa okupatsioon</p>	
<p>Praktilised tööd: Perekonnaloo- ja küüditamisloo uurimine, õppekäik, töö allikatega</p>	
<p>Maailm pärast Teist maailmasõda 1939–1945</p>	
<p>Külm sõda</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda, • selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajaloo 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Jupiter ERR-i arhiivi videomaterjal ja digiõppematerjalide kogu E-koolikott õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>

	Näiteks, <i>lehitse</i> alates lk 10 https://www.avita.ee/20287 ja https://www.opiq.ee/kit/67/chapter/3231 .
E-koolikott õppematerjal: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19129-Kulma-soja-puhkemine-Kahepooluseline-maailm , Video raudse eesriide kohta: https://jupiter.err.ee/1608419552/raudse-eesriide-taga , Üks värsked (2017) ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitva analüütilise raamat: https://static-img.aripaev.ee/ecom/3238d4d6-70cf-493f-b9b2-786fd6dac3.pdf	
Põhimõisted: külm sõda, Trumani doktriin, Marshalli plaan, raudne eesriide, külma sõja kriisikolled (nt Berliini kriis, Korea sõda, Suessi kriis, Kariibi ehk Kuuba kriis, Ungari ülestõus, Vietnami sõda, Praha kevad, Afganistani sõda)	
Praktilised tööd: Arutluse ja uudisloo kirjutamine, töö kaartide, ajajoonega ja allikatega, probleemiaken	
Demokraatlik maailm pärast Teist maailmasõda	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel • Selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajaloo • Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloo sündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ja põhjendab ning kirjeldab seda 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Jupiter ERR-i arhiivi videod, digiõppematerjalide kogu E-koolikott ja Postimees Teadus artiklid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis. Näiteks <i>tutvu sisuga:</i> https://www.taskutark.ee/study/ajaloo-opik-9-klassile-seotud-kuid-killustatud-maailm-ii-osa/148755/ </p>
Jupiter ERR-i video: https://jupiter.err.ee/1608834475/ajalugu-viie-minutiga , Digiõppematerjalide kogu E-koolikott õppematerjali näide: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19097-Uhiskondlikud-liikumised-ja-ideoloogiad-eluolu-ja-kultuur-20-sajandil/222690? , Näide Postimees Teaduse artiklist: https://teadus.postimees.ee/4276187/asjad-mida-sa-sotsialistliku-ida-saksamaa-kohta-voib-olla-varem-ei-teadnud , Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev trükis (2015) president Kennedyst: https://static-img.aripaev.ee/ecom/4f7942fc-450d-4cb6-a48b-f7121ebb384a.pdf , Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linatõus: “Raudne leedi” (2011)	
Põhimõisted: heaoluühiskond, mustanahaliste ja naiste õigused, jagatud Saksamaa, noorteliikumised, hipide liikumine, globaliseerumine, NATO, Euroopa Liit, võtmeisikud (nt. Margaret Thatcher, Ronald Reagan, Martin L. King, Elisabeth II, Rosa Parks, Rachel Carson,	

Madeleine Albright, Hanna Arendt, Indira Ghandi, Ruth Bader Ginsburg, John F. Kennedy, Richard Nixon, Mahatma Gandhi)	
Praktilised tööd: Juhtumi analüüs, töö kaardi ja pildiga, siksakmeetod, mõistekaart ja võrdlev tabel	
Kommunistlikud riigid ja Eesti NSV	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist; iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajaloo perioode. 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks portaal Ajalugu Ekraanil ja digiõppematerjalide kogu E-koolikott õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis. Näiteks <i>lehitse</i>: https://www.avita.ee/20721</p>
Näide digiõppematerjalide kogu E-koolikott õppematerjalist: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19135-NSV-liit-valitsejad-majandus-ja-uhiskond , Näide portaal Ajalugu Ekraanil õppematerjalist: https://ajalugu.haridusekraanil.ee/teoreetiline-osa/lugu-ajas , Kolm ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitvat artiklit: https://www.ra.ee/oppematerjal/stalini-isikukultus/ , https://ekspress.delfi.ee/artikkel/69000963/tallinlane-viis-kuubale-laevataie-tuumarakette , https://reis.postimees.ee/4086551/19-uskumatut-fakti-pohja-koreast? , Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linat eos (2018) Seltsimees Laps	
Põhimõisted: NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon, poliitiline juhtimine, kommunistliku partei liidrid Stalinist kuni Gorbatšovini, metsavendlus, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioonid, küüditamine, dissident, võtmeisikud (nt. Leida Laius, Johannes Käbin, Karl Vaino, Vaino Väljas)	
Praktilised tööd: Töö allikate, ajajoonega, mõistetega, ajas orienteerumise ja mäng	
Kultuur ja eluolu 20. sajandi teises pooles maailmas ja Eesti NSV-s	
Õpitulemused <ul style="list-style-type: none"> kirjeldab, kuidas on erineval ajal maailmas korraldatud inimeste heaolu, tuues näiteid hariduse, tervishoiu, igapäevaelu ja turvalisuse korraldusest; toob näiteid hariduse, tervishoiu, sotsiaal- ja igapäevaelu valdkonnast eri ajastutel; märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et 	Õppesisu <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks Jupiter ERR arhiivi videod ja Vabaõhumuuseumi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis. Näiteks <i>tutvu</i> <i>sisuga</i>:</p>

<p>kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile; • mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga; • toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandis. 	<p>https://www.taskutark.ee/study/seotud-kuid-killustatud-maailm-ajaloo-opik-9-klassile-i-osa/109941/</p>
<p>Jupiter ERR-i video Elvis Presleyst https://jupiter.err.ee/1608565282/ajalugu-viie-minutiga, Vabaõhumuuseumi õppematerjal https://evm.ee/haridus, Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev artikkel (2014) vastupanu kohta: https://www.delfi.ee/artikkel/69581889/10-aastat-enne-balti-ketti-45-eesi-lati-ja-leedu-kodaniku-margukiri-23-augustil-1979, Kaks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitvat linateost: https://etv.err.ee/1194808/georg (2007), Disko ja Tuumasõda https://etv.err.ee/1144506/disko-ja-tuumasoda (2009)</p>	
<p>Põhimõisted: infotehnoloogia areng, massikultuur ja kõrgkultuuri valitud näidete põhjal</p>	
<p>Praktilised tööd: Õppekäik, perekonnanaloo uurimine, vestlus/intervjuu, ajajoon rühmatöona, lühiettekanne</p>	
<p>Eesti iseseisvuse taastamine</p>	
<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis; • selgitab, kuidas igal inimesel on võimalik olla traditsioonide hoidmise kaudu kultuuripärandi kandja; • selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu. 	<p>Õppesisu</p> <p>Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja meetodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks portaal Ajapaik, Eesti Panga ja Eesti Ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis.</p>
<p>Eesti Ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi õppematerjal https://www.eays.edu.ee/%C3%B5ppematerjalid/ajalugu#h.3f41i6c8va5b, Eesti panga video: https://www.eestipank.ee/et/rahareformi-30-aastapaev/intervjuusari-motestame-rahareformi, Portaali Ajapaik https://ajapaik.ee/, Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linateos (1993): https://arhiiv.err.ee/video/vaata/mina-lennart-meri; Üks ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev artikkel https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/kulma-soja-lopetamise-au-omistatakse-neljale-mehele/ Üks</p>	

ainevaldkonnasiseseid õpieesmärke täitev linateos (2005):

<https://arhiiv.err.ee/video/vaata/august-1991-798>

Põhimõisted: laulev revolutsioon, Balti kett, fosforiidikampaania, IME, Rahvarinne, suveräänsusdeklaratsioon, MRP-AEG, perestroika, glasnost, rahareform Eestis, võtmeisikud (nt Lennart Meri, Mart Laar, Edgar Savisaar Marju Lauristin, Lagle Parek, Mihhail Gorbatšov, Boriss Jeltsin).

Praktilised tööd: Pildianalüüs, visuaalse materjali analüüs, lünktekst, mälestuste kogumine, töö kontuurkaardi ja mõistekaardiga.

Maailm 1990. aastatest alates

Õpitulemused

- iseloomustab nüüdisaja demokraatlikku ühiskonda mõne riigi näitel
- selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega
- märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju
- analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile,
- mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga.

Õppesisu

Õppesisu ei ole määratletud. Selle asemel on mõisted ja märksõnad (vt alumine lahter) ja metoodiliste materjalide kasutamise soovitus, mille hulgas on põhilisteks ajakirja Diplomaatia artiklid, MTÜ Mondo maailmakooli ja kunstimuseumi õppematerjalid. Õppesisu edasiandmiseks saab kasutada õpikut ja selle digiversioone Opiq varamu õppekomplektide andmebaasis. Näiteks Ajalooõpik (2017) Näidisleheküljed. Kokkuvõte <https://www.avita.ee/28123>

Kunstimuseumi õppematerjal: <https://kumu.ekm.ee/syndmus/pusiekspositsioon-tulevik-on-tunni-aja-parast-est-ki-kunst-1990-aastatel/> , Näidis ajakirja Diplomaatia artiklist <https://diplomaatia.ee/nato-ja-venemaa-vastasseis-musta-mere-piirkonnas/> , Näide MTÜ Mondo Maailmakooli õppematerjalist <https://maailmakool.ee/randekool/oppematerjalid/>

Põhimõisted: NSVL lagunemine, Saksamaa taasühinemine, rahvusvahelised organisatsiooni (NATO, EL laienemine, ÜRO), rahu ja konfliktide lahendamine, identiteet ja mitmekesisus, energiamajandus, globaalprobleemid (nt epideemiad, demograafiline olukord, kliimaküsimused, terrorism)

Praktilised tööd: internetiotsing, probleemiaken, töö kaardi ja ajajoonega, arutluse kirjutamine, võrdlev tabel ja ettekande koostamine.